

1.

dr hab. Agnieszka Wasiak, prof. ASP
Wydział Grafiki i Malarstwa
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego
w Łodzi

Łódź, dnia 19.03.2018r.

**Recenzja pracy doktorskiej Pani mgr Natalii Andrzejewskiej
pod tytułem Szczelina. Osobista pamięć miejsca
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie Sztuki Plastyczne, w dyscyplinie Sztuki Piękne,
wszczętym przez Radę Wydziału Pedagogicznego
i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.**

Część I – dane personalne i życiorys artystyczny

Pani mgr Natalia Andrzejewska urodziła się w 1986 roku w Warszawie.
W latach: 2005 – 2012 studiowała w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.
W 2012 roku ukończyła Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ze specjalizacją
Sztuka Współczesna w Pracowni Profesor Iwony Szmelter, która była promotorem Jej
dyplomu magisterskiego. Pani Natalia zrealizowała ponadto projekt malarski
pt.: „Słowa otwarte”, który był aneksem do dyplomu w Pracowni Projektowania
Graficznego i Rysunku Profesora Mariana Nowińskiego.
Doktorantka jest również absolwentką studiów podyplomowych w Instytucie Badań
Literackich Państwowej Akademii Nauk. Studiowała także w Accademia di Belle Arti w
Wenecji oraz w Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach,
gdzie odbyła studia doktoranckie.

Dla potrzeb recenzji pragnę przybliżyć nieco danych z imponującej listy osiągnięć
artystycznych i naukowych takich jak: wystawy, ważne realizacje, nagrody i publikacje.

Pani Natalia Andrzejewska zrealizowała **4 wystawy indywidualne**:

- 2015 - „Szczelina”, wystawa malarstwa i obiektów przestrzennych,
Galeria Kuratorium w Warszawie;
- 2015 - „To jest nasze miejsce”, Galeria Bardzo Biała w Warszawie;
- 2014 - „Wszystko dzieje się w bezdechu”, wystawa malarstwa i malarskich
działań przestrzennych, Interdyscyplinarny Festiwal Sztuk w Żyrdardowie;
- 2012 - „Słowa otwarte”, prezentacja projektu dyplomowego,
Galeria STUDIO w Warszawie.

Doktorantka brała udział w **17 wystawach zbiorowych** w kraju i za granicą.

Do ważniejszych należą:

- 2017 - Wystawa malarstwa, Blue Art Space Gallery w Berlinie;
- 2016 - „25-lecie działalności Galerii nad Wisłą”, Galeria ZPAP w Toruniu;
- 2016 - „Grid”, Galeria XS Instytutu Sztuk Pięknych UJK w Kielcach;
- 2016 - „Kształty Ducha”, Uniwersytet im. M. Kopernika w Toruniu;

2.

- 2015 - „Współczynnik ryzyka”, Galeria - 1 w Warszawie;
2015 - „Nic nie jest takie, jakie się wydaje”, Galeria nad Wisłą w Toruniu;
2015 - „BLACK. Kulturowe konotacje czerni”, Galeria Promocja Młodych BOK „Rondo” w Łodzi;
2015 - „Interferencje”, Galeria XS Instytutu Sztuk Pięknych UJK w Kielcach;
2015 - „To jest nasze miejsce”, Galeria Stara Kotłownia Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie;
2014 - „ZA_RYS”, Galeria XS Instytutu Sztuk Pięknych UJK w Kielcach.

Doktorantka ma w swoim dorobku również 4 autorskie realizacje w przestrzeni publicznej takie jak: instalacje, obiekty oraz mural dla Muzeum Lniarstwa.

Współpracowała m.in.: z Teatrem Polonia, Festiwałem Filmu i Sztuki Dwa Brzegi, Akademią Sztuk Pięknych w Wenecji, Galerią Krytyków POKAZ, Galerią STUDIO, Galerią Bardzo Biała, Centrum Ekspozycyjnym Stara Kotłownia, Galerią Promocja Młodych BOK „Rondo”, Muzeum Lniarstwa oraz z Galerią Kuratorium.

Pani Natalia jest dwukrotną stypendystką Funduszu Popierania Twórczości ZAiKS w 2015 i 2017 roku.

Aktualnie związana jest z Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Zajmuje się malarstwem, sztuką w przestrzeni publicznej, instalacją oraz ilustracją. Jest kuratorką i producentką wydarzeń kulturalnych, organizatorką wystaw, koncertów, spektakli teatralnych, projektantką przestrzeni ekspozycyjnych, animatorką kultury, a także autorką opracowań teoretycznych na temat opieki konserwatorsko - kuratorskiej sztuki współczesnej, publikowanych w kraju i za granicą.

Pani Andrzejewska jest również autorką cyklu wykładów o sztuce współczesnej towarzyszącego projektowi „Babie lato”, zrealizowanego we współpracy z Ośrodkiem Kultury i Biblioteką Publiczną w Łukcie (woj. warmińsko-mazurskie).

Nie sposób wymienić wszystkich inicjatyw i dokonań kuratorskich Pani Natalii, zatem w tym miejscu zakończę, ażeby móc przejść do kolejnego punktu recenzji.

Część II – ocena pracy doktorskiej (część artystyczna)

Przedmiotem oceny jest praca doktorska zatytułowana „Szczelina. Osobista pamięć miejsca”, którą stanowi cykl 14 obrazów o wymiarach: 100x130 oraz 100x150 cm, wykonanych na papierze i płótnie w technice autorskiej. Cykl ten uzupełnia 10 obiektów przestrzennych, nazywanych przez autorkę „Drzazgi”, wskazujących początek procesu twórczego oraz koncepcję formy.

Obrazy wyróżnia minimalistyczna gama achromatyczna, która w moim odczuciu dodatkowo wzmacnia ich ładunek emocjonalny. W mojej ocenie z uwagi na środki formalne w pracy doktorskiej można wyróżnić aż 3 cykle. Pierwszy z nich stanowią prace: *Szczelina* I, II, III, IV, V. Drugi cykl: *Szczelina* VI, VII, VIII, IX. Ostatni cykl złożony jest z prac: *Szczelina* XI, XII, XIII i XIV zestawianych ze sobą w dyptyki, co stwarza dodatkową jakość i pogłębia wieloznaczność.

W pracach Pani Natalii pojawiają się elementy geometrii, które przenikają się ze światem organicznym, z kształtami amorficznymi, „rozlewającymi się” po powierzchni obrazu, „płynącymi” niemal we wszystkich jego kierunkach. Elementy geometryczne, często rytmiczne w moim odczuciu wprowadzają element „okiełznania”, „opanowania”, „ujarzmienia” tego, co płynne, żywiołowe, dynamiczne. Próbują zatrzymać ulotne, dość efemeryczne kształty malarskie, wydające się nie mieć granic w swoim rozprzestrzenianiu i wypełnianiu powierzchni prac.

3.

Obrazy mają z reguły kompozycję otwartą przez co można je ze sobą zestawiać tworząc nowe, wieloznaczne konfiguracje i metafory. Jest to malarstwo domysłów, sugestii, kształtów umownych, wzajemnie się przenikających i nakładających.

Rozmycie kształtów i konturów, jakby ich „przydymienie” przywodzi na myśl sfumato.

Mam na myśli oczywiście jedynie wrażenie, nie zaś technikę renesansowego malowania.

We wspomnianych już „płynnych” kształtach pojawia się całe bogactwo struktur oraz faktur sprawiających czasem wrażenie chropowatości, a innym razem miękkości.

Prace te z pewnością nie pozostawiają oglądającego wobec nich obojętnym. Sprawiają wrażenie monumentalności, ciągłego ruchu, w związku z czym niepokoją, intrygują swoją tajemnicą, złożonością i niestabilnością.

Ogromną rolę w twórczości Pani Natalii odgrywa warsztat. Jej prace to przykład szczególnej dbałości o piękno materii oraz detal. Autorka przyznaje, iż w pracy towarzyszy Jej skupienie, precyzja i medytacja. Te aspekty pracy twórczej są bliskie również mojej osobie. Doktorantka wykazuje dużą swobodę „poruszania się” w różnych technikach malarskich, a przede wszystkim ma świadomość warsztatu, co nie dziwi biorąc pod uwagę Wydział i specjalizację, które kończyła w warszawskiej ASP.

Malarstwo jest dla Pani Natalii miejscem podejmowania twórczych eksperymentów oraz decyzji. Niewątpliwie wyróżnia się ono osobistym i indywidualnym sposobem widzenia oraz przeżywania. Największą wartością sztuki Pani Natalii Andrzejewskiej jest to, iż znalazła własny, oryginalny „język malarski” oraz to, że potrafi przekazać swoje odczucia i myśli, a także skłonić do refleksji w sposób niewątpliwie wzbogacający odbiorcę.

Część III – ocena pracy doktorskiej (część teoretyczna)

Rozprawa teoretyczna będąca częścią pracy doktorskiej jest spójną konstrukcją ideową oraz rzetelną refleksją nad własną twórczością. Jasno przeprowadzony wywód, wspniana bibliografia, przypisy oraz końcowa konkluzja dopełniają się wzajemnie tworząc obraz dojrzałego twórcy oraz wnikliwego teoretyka. W pracy doktorskiej Pani Natalia podejmuje dialog z ideą pamięci miejsca w odniesieniu do konkretnego miejsca – rodzinnego gospodarstwa na Warmii.

Autorka pisze cyt. *„Badam własną przestrzeń, miejsce rodzinnej mitologii, pamięć miejsca związanego z dzieciństwem, w odniesieniu do teorii stworzonej przez Pierra Nora.*

Czerpię inspiracje z naturalnego procesu zmian związanych z czasem

i właściwościami materii, obrazując je za pomocą uproszczonego znaku – przekazu.

Obszarem moich zainteresowań jest zjawisko nadawania symbolicznego znaczenia przedmiotom i miejscom, tworzącym materię pamięci przeszłości. [...] Podejmuję próbę stworzenia wizualnej reprezentacji przestrzeni osobistej wyznaczonej przez szerniałe, wiekowe deski stodoły o konstrukcji zbudowanej bez użycia gwoździ, ciosanych belek łączonych na kołki, dachówek z odbitymi śladami palców w glinie, kutyh ręcznie zawiasów i skobli, żeliwnych krzyży, starego drewnianego mostu na rzece, mchu, ziemi, kamieni, lasu”.

W rozdziale pierwszym Pani Andrzejewska z wielką starannością opisuje motywy wyboru tematyki pracy doktorskiej oraz sposoby jej realizacji.

W rozdziale drugim autorka klarownie przedstawia problematykę artystyczną i teoretyczną. Opisuje zagadnienia formalne występujące w poszczególnych pracach, a także sposoby wizualizacji pojęcia nieszczelności między wnętrzem a zewnątrz oraz przybliża autorską technikę, w której wykonane zostały prace.

W trzecim i ostatnim rozdziale doktorantka odwołuje się do teorii i praktyki innych twórców oraz pisarzy, filozofów, historyków i teoretyków literatury w kontekście pamięci związanej z konkretnym miejscem, pamięci miejsca jako symbolu własnej przeszłości, aż po teorię

4.

obrazu i możliwości jego interpretacji. Pani Natalia wskazuje również na bliską Jej osobie twórczość m.in.: Richarda Serry, Franka Stelli, Rity Ernst, Jerzego Kałuckiego, Natalii Załuskiej oraz Doroty Buczkowskiej, czy też Japonki Chiharu Shiota.

Podsumowując, zrealizowana praca doktorska jest dojrzała, bardzo osobista, pokazna, niebanalna, z całą pewnością budząca szacunek z uwagi na jej wysoki poziom artystyczny i naukowy. Jest ona przykładem sztuki wysokiej klasy, a co najważniejsze stanowi twórczy wkład w jej rozwój.

Pracę doktorską oceniam bardzo wysoko.

Konkluzja

Niniejsza recenzja sporządzona została na podstawie pełnej dokumentacji do przewodu doktorskiego. Realizację cyklu 14 obrazów cechuje bardzo wysoki, autorski poziom warsztatowy oraz walor wizualny jako wartość nadrzędna. Praca doktorska Pani Natalii Andrzejewskiej jest rezultatem doskonale opanowanego warsztatu malarskiego i świadczy o ukształtowanej i ciekawej osobowości artystycznej, a całość Jej działań w obszarze poszukiwania oryginalnego języka plastycznego z pewnością wynika z otwartej postawy twórczej, sumienności, zaangażowania w rozwój kultury i sztuki oraz z imponującej wiedzy, a także świadomości jaka cechuje dojrzałego i samodzielnego twórcę.

Stwierdzam, że przedstawiona do obrony przez Panią mgr Natalię Andrzejewską praca doktorska na temat *Szczelina. Osobista pamięć miejsca* spełnia wymagania Art. 13. Ustępu 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198).

Oceniona i zrecenzowana przeze mnie praca doktorska stanowi oryginalne dokonanie artystyczne i świadczy o samodzielnie prowadzonej pracy twórczej.

Teoretyczna wykładnia pracy artystycznej, jaką jest jej opis świadczy o szerokiej i pogłębionej wiedzy kandydatki o dyscyplinie sztuk pięknych.

Tym samym wnioskuję bez zastrzeżeń o nadanie mgr Natalii Andrzejewskiej przez Radę Wydziału Pedagogicznego i Artystycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach stopnia doktora sztuki w dziedzinie Sztuki Plastyczne, w dyscyplinie Sztuki Piękne.

dr hab. Agnieszka Wasiak, prof. ASP